

РОЛЬ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ У РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ

Синишин Максим Миколайович

магістр

Ужгородського національного університету

У розвинених країнах модель бізнес-інкубування працює вже тривалий час і зарекомендувала себе як потужний рушій активізації інноваційної діяльності у промисловості. В Україні юридично створена низка бізнес-інкубаторів, але вони фактично перебувають лише на початковій стадії функціонування. Тому необхідне вивчення питань вітчизняних умов утворення і діяльності бізнес-інкубаторів, оцінки можливостей щодо апробації передового світового досвіду розгортання бізнес-інкубаторного руху. Незважаючи на те що існує велика кількість досліджень в галузі впровадження новацій, проблема бізнес-інкубаторів як однієї із сучасних організаційних форм підтримки реалізації інновацій досі недостатньо досліджена. Бізнес-інкубатор привертає до себе увагу урядів, місцевого керівництва, наукових кіл та економістів, оскільки допомога малим і середнім підприємствам розглядається як інструмент забезпечення економічного росту та боротьби з бідністю шляхом розширення самостійної зайнятості, як засіб зміцнення приватного сектора [1, с. 60]. Дослідженням умов створення та функціонування бізнес-інкубаторів займалися такі вчені як Багашова Н., Бородіна О., Дмитриченко Л., Зянько В., Єрохін С., Жук М., Ляшенко В., Кондратенко О., Панченко Є., Титаренко О., Федосова А., Шарапов В. та інші фахівці, проте ще багато питань залишаються такими, що потребують додаткового вивчення.

Перші бізнес-інкубатори з'явилися у 50-ті роки ХХ ст. у Великій Британії. Проте найбільше розповсюдження (особливо після 1983 р.) бізнес-інкубатори отримали в США. Перший сучасний бізнес-інкубатор Batavia Industrial Center [2] був створений в США у 1959 р. з метою збільшення зайнятості населення. Бізнес-інкубатори не створюють підприємницьке середовище, а лише каталізують економічні процеси. Одними з найуспішніших бізнес-інкубаторів у США на сучасному етапі називають бізнес-інкубатор для технічної підтримки високо-технологічних компаній FFVC у Північній Кароліні, бізнес-інкубатор для допомоги підприємцям-початківцям Affinity Lab у Вашингтоні, бізнес-інкубатор для реалізації софтових та Інтернет-проектів Alpha Lab у Пенсільванії. У Швеції нараховується близько 80 бізнес-інкубаторів. В окремих країнах, зокрема у Швеції, бізнес-інкубатори відіграють роль

ефективного інструменту розвитку бізнес-середовища промислових підприємств, місце генерування і впровадження інноваційних ідей на базі великих компаній. У Швеції набула активного поширення така форма ділового інкубування, як «внутрішній» інкубатор, який створюється великими підприємствами з метою стимулювання нових ідей, інновацій та розробки і впровадження внутрішніх бізнес-проектів. В Італії бізнес-інкубатори виконують функції центрів зайнятості, середовища впровадження інноваційних ідей, підтримки малого бізнесу, джерел новітніх технологічних розробок та центрів прикладання надлишкової робочої сили для великих корпорацій. Малі інноваційні підприємства Італії, що «вирощені» в бізнес-інкубаторах, забезпечують діяльність великих промислових корпорацій в частині інновацій. Найбільшим італійським бізнес-інкубатором вважається ВІС Liguria, основними напрямками функціонування якого є: розвиток регіону Лігурії, підтримка стартів і розширення бізнес-проектів, управління проектами, підтримка трансферу технологій і підприємництва із залученням науковців Генуезького університету [1, с. 60, 62].

Метою бізнес-інкубаторів є якомога ширше забезпечення сприятливих організаційних, економічних і правових умов для розвитку молодих підприємств, підвищення їхньої конкурентоспроможності на ринку й підтримка на всіх стадіях. За для цього бізнес-інкубатори на спеціальних умовах надають компаніям необхідні:

- приміщення (офісні, лабораторні);
- майно (наукове і технологічне устаткування);
- сервіси (бухгалтерський облік, рекламне забезпечення, поштове, телефонне обслуговування й інші комунікації);
- послуги (консалтингові, юридичні, проектну експертизу);
- кваліфіковані кадри (секретар, адміністратор, перекладач);
- посередництво в пошуку та встановленні бізнес-контактів;
- допомогу в пошуках джерел фінансування;
- допомогу в отриманні кредитів від банку (зокрема надання гарантій для банків);
- інформацію тощо.

До непрямих функцій бізнес-інкубаторів, що мають украй позитивний вплив на розвиток бізнесу в Україні, передусім наукоємний, можна віднести формування молоді бізнес-спільноти та формування сприятливого психологічного клімату всередині молодих підприємств. Ця особливість є необхідною частиною бізнес-інкубатора, яка і становить його унікальність поміж інших організацій, що з метою підтримки молодих підприємств лише надають послуги або площі в оренду. Таким чином, суть бізнес-інкубаторів полягає в тому, що вони дають молодому бізнесу можливість повністю зосередитися на

підприємницьких завданнях і знизити витрати на управлінські завдання на найскладнішому – початковому етапі його становлення [3, с. 53, 54].

Отже, як справедливо зазначають окремі науковці щодо ролі бізнес-інкубаторів в економіках розвинених країн, в провідних за рівнем соціально-економічного розвитку державах, бізнес-інкубатори відіграють роль «локомотивів» впровадження прогресивних бізнес-ідей та різного роду інновацій. В Україні з підписанням Угоди про асоціацію з Європейським Союзом українські виробники зіткнулися з глобальною конкуренцією як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. З одного боку, вони отримали більше можливостей для реалізації продукції на європейських ринках, але, разом із тим на вітчизняний ринок зайшли потужні конкуренти – європейські компанії розвинених країн. Усе це змушує українських виробників підвищувати власну конкурентоспроможність насамперед за рахунок інноваційної складової. При цьому, в нашій державі, на думку фахівців, незважаючи на своє започаткування, бізнес-інкубаторний рух ще не набув значного поширення та ефективності передусім спочатку через відсутність дієвої державної політики стимулювання розвитку бізнес-інкубаторів, нерозуміння багатьма ринковими суб'єктами ролі бізнес-інкубаторів як джерел утворення підприємницького середовища, а згодом через сповільнення економічного прогресу викликаного пандемією COVID-19, а згодом через повномасштабне вторгнення РФ на територію України в лютому 2022 року. Узагальнюючи перешкоди на шляху розвитку бізнес-інкубаторів в Україні можна назвати такі як:

- 1) відсутність законодавчої бази діяльності бізнес-інкубаторів, стимулювання їхнього започаткування;
- 2) дефіцит власних фінансових ресурсів бізнес-інкубаторів;
- 3) відсутність державної політики залучення інвестицій у розвиток бізнес-інкубаторів;
- 4) складна процедура отримання земельних ділянок для розміщення на них бізнес-інкубаторних структур;
- 5) нерозвиненість систем венчурного фінансування в Україні;
- 6) відсутність ефективних механізмів трансферу інновацій в українську промисловість;
- 7) низький рівень інформування про можливості бізнес-інкубаторів у розвитку підприємництва регіонів [4, с. 104; 5, с. 440];
- 8) вимушеність уряду фінансувати в пріоритетному порядку галузі, пов'язані із забезпеченням національної безпеки України протягом останнього періоду.

Список використаних джерел:

1. Багашова Н. В. Бізнес-інкубатори: світовий й вітчизняний досвід створення і функціонування. *Науковий вісник Херсонського державного університету: Серія*

Економічні науки. 2015. Вип. 11(1). С. 60–63. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_11/14.pdf

2. The History of Business Incubation. URL: http://www.nbia.org/resource_library/history

3. Федосова А. Г. Правові проблеми розвитку бізнес-інкубаторів як форми державної підтримки підприємництва. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. Вип. 3 (1). С. 52–59. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2021/3/part_1/9.pdf

4. Кондратенко О. О., Николаєв О. Д. Роль бізнес-інкубаторів у активізації інноваційного розвитку України. *Вісник економічної науки України*. 2018. Вип. 2. С. 99–104. URL: <http://www.venu-journal.org/download/2018/2/18-Kondratenko.pdf>

5. Ляшенко В. І., Підоричева І. Ю. Концепція «Інноваційного ліфта»: від школи до Європи». Модернізація економіки в умовах зростання суспільної свідомості: туризм, людиномірність, партнерство, кооперація: збірник матеріалів II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (14 груд. 2017). Полтава, 2017. С. 437–441.